

You never walk alone?

Tutkimus palomiesidentiteetistä, -työstä ja -yhteisöstä

Teija Mankkinen
Tampereen yliopisto
teija.mankkinen@helsinki.fi
040-5587501

Taustaksi

- Sosiologian väitöskirja
- Aineisto kerätty Sankarista selviytyjäksi –projektissa 2001 – 2002 kolmessa eri puolella Suomea sijaitsevassa ja eri kokoisessa pelastuslaitoksessa
- Ryhmäkeskusteluaineisto: 25 kokousta (kesto noin 2 h/kokous)
- Analyysimenetelmät diskurssianalyysi sekä narratiivinen analyysi
- Diskurssilla ymmärrän:
sosiaalisten käytäntöjen ja niitä koskevien kielellisten ilmaisujen kiteymiä, jotka ovat toistuvia ja saavat erilaisia muotoja. Sosiaalisesti jaettua todellisuutta (normaali asioiden tila). Määrittävät tapoja, joilla asioita merkityksellistetään. (Foucault 1975; Hall 1999)
- Identiteetin käsittäminen verbinä substantiivin sijaan, apukäsitteet

Sisällysluettelo

ESIPUHE

Tarina väitöskirjani synnystä

Tutkimukseni otsikosta

Kiitokset

1 JOHDANTO

1.1. Tutkimukseni tausta

- 1.1.1. Palomiestyö äärisuorituksina
- 1.1.2. Palomiesyhteisö poikkeavana ja erityisenä
- 1.1.3. Palomiesidentiteetin rakentuminen maskuliinisuudelle
- 1.1.4. Pelastustoimen kehitys
- 1.1.5. Pelastustoimen organisointi 2000-luvulla

1.2. Tutkimuskysymykseni

1.3. Aineistoni

1.4. Tutkimukseni teoreettiset ja metodologiset ratkaisut

- 1.4.1. Identiteetin käsite
- 1.4.2. Identiteetin tutkiminen diskurssiivisesti
- 1.4.3. Aineistoni diskurssit ja niiden väliset erot
- 1.4.4. Identiteetin tutkiminen narratiivisesti

1.5. Ryhmäkeskustelu aineistona

- 1.5.1. Tutkijan positiosta
- 1.5.2. Muutoslaboratorio –keskustelut aineistona

1.6. Tarina tutkimusprosessista

...sisällysluettelo jatkuu (2)

2 MITEN ME OLLAAN TEHTY?

2.1. Keskisuuren laitoksen tarina palomiestyön muutoksesta

2.1.1. Vuodet 1970 – 92: normaalia rutiinia

2.1.2. Ajanjakso 1992 - palomieslakot

2.2. Pienen laitoksen tarina palomiesten aseman muutoksesta

2.3. Ison laitoksen tarina palomiesyhteisön muutoksesta

2.4. Palomiesten työn muutostarinat ja niissä rakentuvat toimijoiden asemat

2.5. Yhteenveto

3 MITÄ ME TEHDÄÄN?

3.1. Oikeat ja turhat palomiestyöt

3.2. Mikä on ambulanssin tehtävä yhteiskunnassa?

3.2. Yhteenveto

..sisällysluettelo jatkuu(3)

4 KEITÄ "ME" OLLAAN?

4.1. "Me" suhteessa pelastuslaitokseen ja sen hierarkiaan

4.1.1. Vastakkainasettelun kautta

4.1.2. Ulkoistamisen kautta

4.1.3. Kuulumisen ja erottautumisen kautta

4.2. "Me" suhteessa vapaaehtoisuuteen ja ammattilaisuuteen

4.3. "Me" suhteessa vakinaisuuteen ja tilapäisyyteen

4.5. Yhteenveto

5 MITEN ME OLLAAN?

5.1. Joukkuepuhe

5.1.1. Joukkuepuheessa muotoutuvat joukkueet

5.1.2. Joukkuepuhe edunvalvontana

5.1.3. Joukkuepuhe sisäisenä kontrollina

5.2. Lakkopuhe

5.3. Yhteenveto

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1. Do firefighters walk alone?

6.1.1. Palomiesidentiteetin rakentaminen suhteessa työhön

6.1.2. Palomiesidentiteetin rakentaminen suhteessa muihin

6.2. Tutkimukseni tulosten arviointia

6.3. Tulevaisuus?

6.4. Tutkimukseni reflektio

Mankkinen, PSR/Dipoli

27.4.2010

Käsitys menneestä palomiestyöstä (jolle nykyisyys rakentuu)

JÄSENNETTÄVÄ ASIA	ELÄMÄNTAPADISKURSSI	TYÖDISKURSSI
70- ja 80-lukujen palomiestyö	Menneen työn rakentaminen "oikeana" palomiestyönä, missä työ rakentui kiireellisistä tehtävistä, asemapalvelusta, urheilusta ja yhteisöllisestä olemisesta	70- ja 80-lukujen työ historiana
90-luvun palomiestyössä tapahtunut muutos	Käännekohta: "oikean" palomiestyön loppu	Palomiestyön muuttuminen seurausta yhteiskunnan muuttumisesta
Työn tarkastelu-näkökulma	Palomiehen näkökulma	Yhteiskunnan näkökulma
Käsitys työyhteisöstä	Työyhteisö stabiilina, hierarkisena, työkokemuksen ja vanhempien palomiesten hegemoniana	Työyhteisö heterogeenisena, ammatilliseen osaamiseen perustuvana, ammattimaisena toimintana
Diskursseissa rakentuvat mallitarinat	Tragedia	Kasvukertomus (vrt. aikuistuminen)
Tarinoiden sisältämät toimijoiden asemat ja niiden muutos	Sankaripalomies muuttuu 90-luvun muutosten myötä muiden armoilla olevaksi uhriksi	Palomiehet alkavat jäsentää työtään osana laajempaa kokonaisuutta

Käsitys "nykyisestä" palomiestyöstä

JÄSENNETTÄVÄ ASIA	ELÄMÄNTAPADISKURSSI	TYÖDISKURSSI
Oikea palomiestyö	Kiireelliset hälytystehtävät	Tehtävät, jotka on sovittu palomiesten hoidettaviksi
Turha palomiestyö	Ei riittävän sairaat potilaat, ei akuuttia avun tarvetta (kiirrettömät), kuljetustehtävät, uusavuttomuudesta johtuvat tehtävät, systeemin väärinkäyttäjien tuottamat tehtävät,	Ei ole turhia palomiestöitä
Suhde keikkoihin/tehtäviin	Henkilökohtainen	Rakenteellinen
Suhde asiakkaisiin/potilaisiin	Potilaat / asiakkaat materiaana (vrt. tulipalo)	Potilaat /asiakkaat inhimillisinä, joiden vaivat moninaisia ja vaikeasti diagnostisoitavia
Tehtävät perustuvat	Sopimukset, järjestelmä, nettobudjetointi, uusavuttomuus, hyväksikäyttö	Yhteiskunnallinen muutos
Työn tarkastelu-näkökulma	Palomiehen	Yhteiskunnan, organisaation, toiminnan
Ambulanssin yhteiskunnallinen tehtävä	Akuuttien kiireellisten potilaiden hoitaminen ja kuljettaminen jatkohoitoon	Luoda turvallisuutta ja hoitaa sovitut tehtävät

Keitä "me" ollaan?

Keihin /mihin suhteessa	Elämäntapadiskurssi: erojen kautta	Työdiskurssi: uudelleenjäsentämisen kautta
Päällystö	vastakkaisuus ehdottomana	toimintaa jäsenetään suhteessa erilaisiin tehtäviin ja asemiin
Päällikkö	vallan ja vastuun ulkoistaminen: päälliköllä valtaa, palomiehellä ei	toimintaa jäsenetään suhteessa palomiesten omaan (ristiriitaiseen) toimintaan
Palomestari / palo esimies	eron ja kuulumisen tekeminen työaikamuodon, tehtävien erojen, tarkastelunäkökulman kautta	
Vapaaehtoiset	vastakkaisuuden tuottaminen ammattilaisten ja vapaaehtoisten välillä toimintapaikan, osaamisen vähättelyn, ominaisuuksien epämääräistämisen ja henkilökohtaisen tuntemisen kautta	
Työsuhteen tyyppi	vastakkaisuuden tuottaminen suhteessa sijaisiin nyt ja ennen	suhtautuminen nykyisiin sijaisiin rakentuu osaamisen kontekstissa

Miten me ollaan?

Elämäntapadiskurssissa rakentuvat joukkuepuheen tavat	
Joukkuepuhe edunvalvontana vastakkainasettelun kautta	Joukkuepuhe kontrollina yhteisön kiinteyden korostamisen kautta
palomiehet (me) vs. ulkopuoliset	oma joukkue vs. ulkopuoliset
ennen aika vs. nyt aika	yhteisön etu yksilön edun edelle
ennen työ vs. nykytyö	työyhteisön piirteisiin (esim. koko) vetoaminen
ennen vahvuudet vs. nykyvahvuudet	yhteisön toimintatavoista poikkeaviin asioihin puuttuminen yhdessä
ennen yhteisöllisyys vs. nykyinen yhteisöllisyys	yhteisen mielipiteen muodostamisen tavat
	vastuun kantaminen tehdyistä ratkaisuista

Johtopäätökset

- 1) Palomiehet "kävelevät" kahta tietä pitkin
 - millaisia kehittämisenmahdollisuuksia ja tulevaisuuksia eri tiet avaavat
 - erilainen suhtautuminen uusiin asioihin (esim. turvallisuustavaratalo)
 - erilaisten kehittämismenetelmien valinnan merkitys (Lewin)

- 2) Identiteettityöskentelyn paikkojen rakentaminen arkityön sisään

- 3) Identiteettityön ja työn kehittämisen eriaikaisuus

- 4) Kansainvälinen palomiestutkimus

Kysymyksiä, kommentteja, mielipiteitä, vastaväitteitä?

KIITOS!